

Svanemerking av Hygieneprodukter

Høringsforslag 4. juli 2007

Versjon 5 • xx. måned 200X – xx. måned 20XX

Nordisk Miljømerking

Nordisk Ministerråd besluttet i 1989 å innføre en frivillig offisiell miljømerking, Svanen. Nedenstående organisasjoner/foretak driver Svanemerkingen på oppdrag av respektive lands regjering.

For mer informasjon se web sidene :

Finland:

SFS-Miljömärkning
Pb 116
FI-00241 HELSINGFORS
Tel: +358 9 1499 331
Fax: +358 9 1499 3320
www.ecolabel.fi
joutsen@sfs.fi

Danmark:

Miljømærkning Danmark
Dansk Standard
Kollegievej 6
DK-2920 CHARLOTTENLUND
Tel: +45 72 300 450
Fax: +45 72 300 451
www.ecolabel.dk
info@ecolabel.dk

Norge:

Miljømerking
Tordenskiolds g 6 B
NO-0160 OSLO
Tel: +47 24 14 46 00
Fax: +47 24 14 46 01
www.ecolabel.no
info@ecolabel.no

Island:

Norræn Umhverfismerking á Íslandi
Umhverfisstofnun
Suðurlandsbraut 24
IS-108 REYKJAVIK
Tel: +354 591 20 00
Fax: +354 591 20 20
www.svanurinn.is
sigrun@ust.is

Sverige:

SIS MiljömärkningAB
SE-118 80 STOCKHOLM
Tel: +46 8 55 55 24 00
Fax: +46 8 55 55 24 01
www.ecolabel.se
svanen@ecolabel.se

Dette dokument kan bare kopieres i sin helhet og uten noen form for endring.

Sitat kan benyttes hvis opphavsmannen Nordisk Miljømerking nevnes.

Svanemerking av Hygieneprodukter

023/Versjon 5, høringsforslag 4. juli 2007

Hva er et Svanemerket hygieneprodukt?	2
Hvorfor velge Svanemerking?	2
Hva kan Svanemerkes?	3
Hvordan søker man?	3
Hva kreves for å bli Svanemerket?	5
1 Produktbeskrivelse	5
2 Miljøkrav	5
2.1 Krav til hovedmaterialene i produktet og emballasjen	5
2.1.1 Kjemiske produkter	5
2.1.2 Fluffmasse	6
2.1.3 Bomull	8
2.1.4 Viskose	9
2.1.5 Polymerer	9
2.1.6 Non-woven	11
2.1.7 Trevirke	12
2.2 Andre materialer og tilsetninger i produksjon av hygieneprodukter	12
2.3 Farger til trykking og innfarging	13
2.4 Emballasje	14
2.5 Avfall	14
2.6 Krav til produktene	14
3 Kvalitets- og myndighetskrav	15
Markedsføring	17
Svanemerkets utforming	17
Etterkontroll	17
Nye kriterier	18
Forkortelser/definisjoner	18

Bilag 1	Testmetoder og analyselaboratorier
Bilag 2	Beregning av GWP for polymerer
Bilag 3	Svanens krav til treråvare
Bilag 4	Erklæring for tilsetninger (Kapittel 2.2)
Bilag 5	Erklæring for farger
Bilag 6	Brukertest - Rammebetingelser
Bilag 7	Markedsføring av svanemerkede hygieneprodukter

Hva er et Svanemerket hygieneprodukt?

Svanemerket er et offisielt miljømerke med absolutte krav. Et svanemerket hygieneprodukt hører til de minst miljøbelastende innen sin gruppe og Svanemerket viser at produktet oppfyller strenge miljøkrav.

Den vesentligste miljøpåvirkning fra hygieneprodukter kommer fra produksjonen av råvarer som inngår i produktet. Råmaterialene er hovedsakelig fluffmasse (cellulosemasse), superabsorbenter, bomull, viskose og forskjellige plastmaterialer.

Fordi det er snakk om engangsprodukter gir bruken av hygieneproduktene også opphav til betydelige avfallsmengder. Samlet utgjør hygieneprodukter ca. 2-4 % av den samlede mengde av husholdningsavfall. Fordi hygieneprodukter ikke komposteres i særlig stor grad, er det i kriteriene ikke lagt vekt på komposterbarhet av produktene. Det er kun enkelte kommuner som f.eks. samler inn bleier til kompostering, og miljømerking har derfor liten styring på hva som skjer med hygieneproduktene etter bruk.

En av de største endringene som foreslås i dette høringsutkastet er at en rekke nye produkter er tatt med i produktgruppen. I tillegg til produkter som ammeinnlegg, bleier, bind, inkontinensprodukter, tamponger og ammeinnlegg er det nå mulig å svanemerke bomullspinner, bomullsvatt, tannstikkere, sengeunderlag, stikkklakener, sengetøy, vaskekluter og operasjonsfrakker.

Kravene til produksjonen av materialene, som hovedsakelig er fluffmasse (cellulosemasse), superabsorbenter, bomull, viskose og forskjellige plastmaterialer, er betydelig skjerpet. Kravene til plast er satt ut fra et ressursmessige hensyn med ønske om å stimulere til bruk av fornybare råvarer og til bruk av materialer som gir lavt utslipp av klimagasser.

Ved revisjonen er det lagt spesielt stor vekt på helse, og kravene til hva som kan tilsettes til hygieneprodukter under produksjonen i form av kjemikalier, lim, parfyme, lotion, farger osv. er betydelig strammet inn.

Det er også stilt krav til produktets funksjon, informasjonstekst på produktet og produsentens avfallshåndtering.

Hvorfor velge Svanemerking?

- Svanemerket har høy troverdighet og er meget godt kjent i Norden.
- Produsenten og forhandleren kan bruke varemerket Svanen i sin markedsføring.
- Svanemerket er en kostnadseffektiv og enkel måte for produsenten å kommunisere sitt miljøarbeide og miljøengasjement til kunder og leverandører.
- Miljøspørsmål er komplekse og det kan ta lang tid å sette seg inn i spesifikke spørsmålsstillinger. Svanemerkingen kan ses som en guide til dette arbeide.

- Gjennom Svanemerkets helse- og miljøkrav kan de enkelte produsentene få en veiledning om hvordan de kan bidra til en utvikling mot et bærekraftig samfunn.
- En mer miljøtilpasset drift kan forberede produsenten på fremtidige helse- og miljøkrav.
- Svanemerking omfatter ikke bare miljøkrav, men også kvalitetskrav fordi miljø og kvalitet ofte går hånd i hånd. Det betyr at en Svanelisens også kan ses som et kvalitetsstempel.

Hva kan Svanemerkes?

Produktgruppen ”Hygieneprodukter” omfatter engangsprodukter som ammeinnlegg, barnebleier, inkontinensprodukter (truseinnlegg, formbleier og bleier med tapestripe), hygienebind (bind og truseinnlegg), tamponger, bomullspinner, bomullsvatt, tannstikkere, sengeunderlag, stikkklakener, sengetøy, vaskekluter og operasjonsfrakker.

Våtservietter (kan svanemerkes etter kosmetikkriteriene), papirlommetørkler og vaskekluter av papir (kan svanemerkes etter mykpapirkriteriene) eller flergangsvaskekluter og nettbukser (kan miljømerkes etter tekstilkriteriene for Svanen eller Blomsten) samt engangshansker kan ikke svanemerkes etter disse kriteriene for hygieneprodukter.

Produkter tilsatt medikamenter/medisin, desinfiserende stoffer og lignende kan ikke miljømerkes.

Relevante engangsprodukter ut over de som er nevnt over, som kan bedømmes som hygieneprodukter, kan ved forespørsel innføres i produktgruppen. Dette gjelder kun produkter som består av materialer det stilles krav til i kriteriene. Avgjørelsen om hvilke nye produkter som kan inkluderes i produktgruppen tas av Nordisk Miljømerking.

For hygieneprodukter som skal svanemerkes må minst 95 vekt % av materialene, komponentene og tilsetningen i hygieneproduktene oppfylle relevante krav som er stilt i dette dokumentet.

Hvordan søker man?

Søkeren skal fremlegge dokumentasjon som angitt under hvert enkelt krav i dette dokumentet. Søknaden skal inneholde en disposisjon, hvor det er angitt, hvilken dokumentasjon som vedlegges for hvert enkelt krav. All informasjon som blir sendt inn til Nordisk Miljømerking blir behandlet konfidensielt. Dette gjelder også søkerens navn og produktnavnene frem til lisens er gitt.

Dokumentasjonen skal kun gis for de materialer som inngår i de hygieneproduktene som søknaden omfatter. Hvert krav er markert med bokstaven K (for krav) samt ett nummer. Underleverandører kan sende inn fortrolig dokumentasjon direkte til miljømerkeorganisasjonen, hvor opplysningene vil bli behandlet konfidensielt.

Symboler i teksten

For hvert krav er det beskrevet hvordan kravet skal dokumenteres. Det finns også ulike symboler som brukes for å lette arbeidet. Symbolene er:

- Send inn
- Kontrolleres på stedet.
- Send med rutiner for miljø- og kvalitetssikringen

Søknad

Søknaden sendes til Nordisk Miljømerking i det land hygieneproduktet skal selges/virksomheten drives, se adresser på side 2. Søknaden består av en søknadsblankett (som finnes på hjemmesiden til sekretariatene) og dokumentasjon som viser at kravene oppfylles (kravene til dokumentasjon finnes spesifisert etter kravene). Mer informasjon og hjelp ved søknad kan fås på de respektive lands hjemmesider, eller ved å kontakte et av sekretariatene.

Salg i andre nordiske land

Hvis lisensen registreres i de andre nordiske landene gis muligheten for å bruke Svanemerket på et større marked. Da må følgende sendes inn til de aktuelle landenes sekretariater:

- Utfylt søknadsskjema for registrering
- Kopi av det gjeldende lisensbevis
- Eksempel på informasjonstekst, se K40
- Erklæring om at produsenten eller importøren er tilsluttet nasjonale bransjeavtaler for retursystemer for emballasje, se M8

Registreringen er kostnadsfri, men årsavgift må betales i henhold til de respektive lands avgiftsregler.

Kontroll på stedet

Før lisens bevilges kontrollerer Nordisk Miljømerking på stedet at kravene oppfylles. Ved kontrollen skal underlag for beregninger, original til innsendt dokumentasjon, måleprotokoll, innkjøpsstatistikk og lignende som bekrefter at kravene oppfylles, kunne fremvises. Nordisk Miljømerking kan foreta kontrollbesøk hos både sluttprodusent og hos underleverandører.

Kostnader

En søknadsavgift betales i forbindelse med at bedriften søker lisens. I tillegg til det kommer en årsavgift basert på de Svanemerkede hygieneproduktenes omsetning.

Spørsmål

Ved spørsmål, kontakt gjerne Nordisk Miljømerking, se adresser på side 2.

Hva kreves for å bli Svanemerket?

Alle krav som er aktuelle for produktet skal oppfylles for at en lisens skal oppnås. For kravet til fluffmasse, henvises det til kriteriene for Svanemerking av Papirprodukter - Basismodul og Kjemikaliemodul, versjon 1 eller senere.

1 Produktbeskrivelse

K1 Beskrivelse av produktet og emballasjen

Søkeren skal gi en beskrivelse av produktet og primæremballasjen. Det skal opplyses om hvilke råvarer, komponenter, kjemikalier og eventuelle andre tilsetninger som inngår med f.eks. CAS-nummer, produktinformasjonsblad eller tilsvarende. Underleverandører skal beskrives med virksomhedens navn, produksjonssted, kontaktperson, samt hvilke råvarer/kjemikalier som leveres og hvilke produksjonssteg som utføres (f.eks. trykking).

Det skal gis en teknisk beskrivelse av produksjonen av hygieneproduktene.

En eventuell innføringshylse for tamponger regnes som en del av produktet.

Med primæremballasje menes både emballasje rundt enkeltprodukter i en pakke og pakkens emballasje slik den selges i butikkene eller direkte til kundene.

Transportemballasje er ikke inkludert i primæremballasje.

Opplysninger som beskrevet over.

K2 Prosentvis sammensetning

Den prosentvise sammensetningen av materialer, kjemikalier og eventuelle andre tilsetninger i produktet skal oppgis i vekt % av det totale produktet eksklusive emballasjen. Tilsvarende skal sammensetning av primæremballasje og eventuelt innlagt informasjonsmateriell også oppgis.

Sytråd som inngår med mindre enn 1 vekt % er unntatt fra kravene videre i dokumentet.

Andre materialer, komponenter eller tilsetninger det ikke er stilt krav til, kan maksimum inngå med 5 vekt % av produktet (uten primæremballasjen).

Opplysninger som beskrevet over.

2 Miljøkrav

2.1 Krav til hovedmaterialene i produktet og emballasjen

2.1.1 Kjemiske produkter

Kravet "K3 Kjemiske produkter, klassifisering" gjelder for alle kjemiske produkter som tilsettes ved produksjonen av hygieneprodukter, selv om det blir stilt flere krav til

de kjemiske produktene senere i dokumentet. Det gjelder f.eks. for lim, lukthemmende stoffer (kun for inkontinensprodukter), silikon, farger osv.

K3 Kjemiske produkter, klassifisering

Kjemiske produkter, som brukes som råstoffer ved produksjonen av hygieneprodukter skal ikke være klassifiseringspliktige og tildelt R-setninger som angitt i tabell 1:

Tabell 1: Kjemiske produkter med følgende klassifisering kan ikke anvendes.

Klassifisering	Tilhørende symboler og R-setninger*
Miljøfarlig	N med R50, R50/53 eller R51/53, R52, R53 eller R52/53 uten N
Meget giftig	T + med R26, R27, R28, R39
Giftig	T med R23, R24, R25, R39, R48
Helseskadelig	Xn med R20, R21, R22, R68, R48, R65
Irriterende	Xi med R41
Allergifremkallende	Xn med R42 eller Xi med R43
Kreftfremkallende	Kreft med R40, R45 og/eller R49
Mutagent	Mut med R46, R68
Reproduksjonstoksisk	Rep med R60, R61, R62, R63, R64

* R-setningene er beskrevet i kapitlet Forkortelser/definisjoner.

Klassifiseringen gjelder i henhold til Emnesdirektivet 67/548/EEG og Preparatdirektivet 1999/45/EU med senere endringer og tilpasninger.

Vi gjør oppmerksom på at produsentene av råvarer/produkt er ansvarlig for klassifiseringen.

- Sikkerhetsdatablad for kjemiske produkter i henhold til gjeldende direktiv (2001/58/EC eller senere).

2.1.2 Fluffmasse

Kravene gjelder for den enkelte fluffmasse, som brukes til fremstilling av hygieneprodukter. Dokumentasjonen fra masseprodusentene kan sendes inn direkte til miljømerkingsorganisasjonen. Fluffmasser skal oppfylle kravene i kriteridokumentet for "Svanmärkning av Pappersprodukter — Basmodul, versjon 1, kapittel 2 for masseprodusenter og "Svanmärkning av Pappersprodukter — Kemikaliemodul, versjon 1 eller senere versjoner" og i tillegg dokumentere oppfyllelse av nivåene i krav K6, K7 og K8 i dette dokumentet. Kravene skal oppfylles for massen inkludert konvertering til fluffmasse.

K4 Fluffmasse, optisk hvitemiddel

Optisk hvitemiddel må ikke være tilsatt massen.

- Produsenten av fluffmasse skal erklære at det ikke er brukt optisk hvitemiddel i massen.

K5 Fluffmasse, generelle krav til produksjonen

Fluffmassen skal oppfylle kravene i kriteridokumentet for "Svanmärkning av Pappersprodukter — Basmodul, kapittel 2 for masseprodusenter og "Svanmärkning

av Pappersprodukter — Kemikaliemodul". For begge dokumentene gjelder versjon 1 eller senere.

Er massekvaliteten tidligere godkjent etter kravene i Basismodulen og Kjemikaliemodulen?

Hvis ja, oppgi når og ved hvilket sekretariat.

Hvis nei, skal dokumentasjon for de relevante kravene i Basismodulen og Kjemikaliemodulen sendes inn. Kravene i Basismodulen omfatter blant annet krav til fibre fra bærekraftig skogbruk, krav til kvalitet og miljøstyring og krav til avfallshåndtering. Basismodulen beskriver også beregningsmetoder og analyser som skal brukes for å beregne verdiene til kravene i K6, K7 og K8, og kravene skal oppfylles for produksjonen av masse inkludert konvertering til fluffmasse.

Produsenten av massen skal dokumentere at kravene er oppfylt.

K6 Fluffmasse - fiberråvaren

Returfiber får ikke anvendes i hygieneprodukter. Avkapp fra produksjonen regnes ikke som returfiber og kan derfor inngå.

På årsbasis skal minst:

- 1) 20% av fiberråvaren i massen komme fra sertifisert skogbruk, eller
- 2) 75% av fiberråvaren i massen skal være kutterflis (svensk kutterspon) eller sagflis (svensk: sagspon) eller
- 3) en kombinasjon av 1 og 2.

Om fiberråvaren i massen består av mindre enn 75% biprodukter som kutterspon eller sagspon, skal andel fiberråvara basert på sertifisert trevirke fra et bærekraftig skogsbruk beregnes ut fra følgende formel:

Krav på andel fiberråvara fra sertifisert skogbruk i massen (Y):

$$Y (\%) \geq 20 - 0,267x$$

der x = andel returfiber, kutterflis eller sagflis.

Masseprodusenten skal dokumentere at kravet oppfylles og opplysninger om andelen fiberråvare fra sertifisert skogsbruk og andelen kutterflis eller sagflis i massen skal rapporteres årlig under lisensens gyldighetsperiode. Rapporteringen skal skje for foregående år til Nordisk Miljømerking før 1 april, sammen med beregninger som viser at skogkravet oppfylles.

K7 Fluffmasse, energikrav for produksjonen

Energipoengene fra produksjonen av massen skal oppfylle følgende krav:

$$P_{\text{energitotal}} = (P_{\text{el}} + P_{\text{brensel}})/2 < 1,25$$

og

$$P_{\text{el}} < 1,75$$

Energipoengene P_{el} og P_{brensel} for massen beregnes som forbrukt energi delt på referanseverdien for energi for den prosessen som brukes, se K38 i Basismodulen. Oppfluffingen av massen skal kun gjøres ved masseproduksjonen, bortsett fra en mekanisk opprivning av massen som skjer ved produksjon av hygieneproduktene. Ved beregningen av energipoeng for masseproduksjonen skal oppfluffingen angis som en ny prosess og det reelle energiforbruket angis både som referanseverdi og energiforbruk.

Hvis det brukes en blanding av flere masser, er det beskrevet i K16 i Basismodulen hvordan energipoengene til blandingen skal beregnes.

Forbruk av el og brensel skal dokumenteres ved beregninger som bygger på fakturaer og avlesning av egne el-målere.

- Produsenten av massen skal dokumentere at kravene er oppfylt og vise beregningen av energipoengene på bakgrunn av metodene beskrevet i Basismodulen.

K8 Fluffmasse, utslippskrav for produksjonen

Utslipptet av organiske halogenforbindelser (AOX) til vann får høyst være 0,05 kg/tonn masse.

Summen av utslippspoengene for kjemisk oksygenforbrukende stoffer (COD) og fosfor til vann og svovel (S) og nitrogenoksider (NOx) til luft skal maksimum være 4:

$$P_{\text{utsläppstotal}} = P_{\text{COD}} + P_{\text{P}} + P_{\text{S}} + P_{\text{NOx}} \leq 4$$

De enkelte utslippspoengene for P_{COD} , P_{P} , P_{S} , P_{NOx} skal maksimum være 1,5.

Utslippspoengene beregnes ved at de målte utslippene deles på en referanseverdi:

$$P_{\text{COD}} = \text{COD}_{\text{total}} / \text{COD}_{\text{reftotal}}$$

En beskrivelse for rapportering av utslippstallene er gitt i K42 og referanseverdiene for utslippene er gitt i K19 i Basismodulen. Hvis det brukes en blanding av flere masser, skal en vektet sum av utslippene og referanseverdiene brukes til beregning av de enkelte utslippspoengene, tilsvarende som det er vist i K19 i Basismodulen.

- Produsenten av massen skal dokumentere at kravene er oppfylt.

2.1.3 Bomull

K9 Bomull, bleking med klorgass

Klorgass (Cl_2) må ikke brukes for å bleke bomullen.

- Erklæring fra bomullsprodusenten om at kravet oppfylles.

K10 Bomull, råfiber

Bomullen må være økologisk dyrket eller dyrket i en omleggingsfase til økologisk produksjon. Bomullen skal være fremstilt og kontrollert i henhold til EUs forordning 2092/91, eller fremstilt og kontrollert på tilsvarende måte under tilsvarende kontrollsystemer som KRAV, SKAL, IFOAM, IMO, KbA, OCIA, TDA, DEMETER osv.

Snoren (svensk: snöret) på tampongen er unntatt fra kravet.

- Sertifikat eller overgangssertifikat fra et kompetent sertifiseringsorgan for økologisk dyrkning. I forbindelse med dyrkning under omlegging kan det, hvis det ikke foreligger et sertifikat, sendes opplysninger til miljømerkingsorganisasjonen om leverandør og dyrkningsmetode samt tilstrekkelig dokumentasjon for at dyrkningen er under omlegging til økologisk produksjon. Bomullsdyrkeren kan få kontrollbesøk av miljømerkingsorganisasjonen.

2.1.4 Viskose

K11 Viskose, bleking med klorgass

Klorgass må ikke brukes ved bleking av cellulosemasse eller cellulosefibre.

- Erklæring fra produsenter av cellulosemasse og regenerert cellulose om at kravet oppfylles.

K12 Viskose, COD-utslipp

COD-utslipp fra viskosefremstilling (fremstilling av cellulosemasse og regenerert cellulose) må sammenlagt ikke utgjøre mer enn 10 kg per tonn regenerert cellulose. Mengden av oksygenforbrukende stoffer kan også oppgis som tilsvarende mengde TOC.

Informasjon om prøveuttagning, analysemetoder og analyselaboratorier er gitt i Bilag 1.

- Opplysning om COD- eller TOC-utslipp fra fremstilling av cellulosemasse og regenerert cellulose, for eksempel laboratorierapport eller tilsvarende.

K13 Viskose, utslipp av svovel

Utslipp av svovel fra oppløsning (dissolvering) av massene og fiberfremstillingen må ikke utgjøre mer enn 20 kg S/tonn viskose.

- Beregning av svovelutslipp fra de nevnte prosessene.

K14 Viskose, utslipp av sink

Utslipp av sink må ikke utgjøre mer enn 0,20 kg Zn/tonn regenerert cellulose.

Informasjon om prøveuttagning, analysemetoder og analyselaboratorier er gitt i Bilag 1.

- Analyserapport for måling av sinkutslipp fra fremstilling av regenerert cellulose. Analysemetodene skal beskrives og det skal oppgis hvilke laboratorier som analyserer utslippene.

2.1.5 Polymerer

Polymerer som kan inngå i hygieneprodukter er polyetylen (PE), polypropylen (PP), Polyester (PET), polyakrylsyrebaserte superabsorbenter (SAP), elastan og biopolymerer (som bio-SAP og stivelsesbaserte termoplaste).

K15 Polymerer, halogenbaserte

Hygieneprodukter eller deres emballasje skal ikke inneholde halogenbaserte polymerer, f.eks. PVC.

- Erklæring fra polymerprodusenten eller dokumentasjon fra produsenten av hygieneproduktene om at kravet oppfylles.

K16 Polymerer, myknere

Polymerer i hygieneprodukter eller deres emballasje skal ikke være tilsatt ftalater eller halogenerte parafiner.

- Erklæring fra polymerprodusenten om at kravet oppfylles.

K17 Polymerer, katalysatorer

Katalysatorer får ikke inneholde halogenerte organiske forbindelser, organiske tinnforbindelser, ftalater eller antimon. Erklæring fra polymerprodusenten om at kravet oppfylles.

K18 Polymerer, råvarer

Hygieneprodukter som veier mer enn 5,0 gram skal oppfylle krav A eller B:

- A. Minimum 7 vekt % av polymerene skal være basert på fornybare råvarer.
- B. Bidraget til global oppvarming (Global Warming Potential, GWP) for polymerene som inngår i hygieneproduktet skal være mindre enn eller lik 1,50 kg CO₂ eq/ kg hygieneprodukt.

GWP beregnes som en vektet sum av bidragene fra de enkelte polymerene (for monomer- og polymerproduksjonen):

$$GWP/produkt = \sum m_i * P_i / m_{total}$$

P_i = GWP for polymer i gitt i kg CO₂ ekvivalenter/kg polymer

m_i = vekten til den enkelte polymer, m_{total} = produktets totale vekt

Polymerer basert på fornybare råvarer tas ikke med i beregningen. GWP for en polymer skal beregnes ut fra fabrikksspesifikke data eller verdiene angitt i tabel B1 i Bilag 2 skal anvendes. Andre tall som f.eks. gjennomsnittstall for flere produksjonssteder kan ikke anvendes.

Produsenten kan velge å la avgrensingen av polymerer omfatte selve produktet (eksklusiv emballasje) eller både selve produktet og emballasjen. Dette gjelder for både A og B.

En polymer regnes som fornybar hvis den består av mer enn 75 % fornybare råvarer. Cellulose og viskose regnes ikke som polymerer i denne sammenheng.

Med emballasje menes produktemballasje, se definisjon i K1.

Et beregningseksempel og tabell B1 med verdier for GWP finnes i Bilag 2.

Produsenten av hygieneprodukter (svenska: tilverkaren) skal ut fra den prosentvise sammensetning av produktet (som angitt i K2) vise med en beregning at kravet er overholdt.

A: Det skal gis en liste over de fornybare polymerene som er benyttet. Polymerprodusenten skal oppgi andelen fornybare råvarer i polymerene som anvendes.

B: Beregningen av GWP/produkt for polymerene som inngår i produktet skal dokumenteres.

K19 Polymerer, Restmonomerer i Superabsorbenter (SAP)

Superabsorbenter får inneholde maksimum 400 ppm restmonomerer (summen av ureagert akrylsyre og kryssbindere) som er klassifiseringspliktige og tildelt R-setninger som angitt i tabell 2:

Tabell 2: Klassifisering av monomerer

Klassifisering	Tilhørende symboler og R-setninger*
Miljøfarlig	N med R50, R50/53 eller R51/53, R52, R53 eller R52/53 uten N
Meget giftig	T + med R26, R27, R28, R39
Giftig	T med R23, R24, R25, R39, R48
Helseskadelig	Xn med R20, R21, R22, R68, R48, R65
Irriterende	Xi med R41
Allergifremkallende	Xn med R42 eller Xi med R43
Kreftfremkallende	Kreft med R40, R45 og/eller R49
Mutagent	Mut med R46, R68
Reproduksjonstoksisk	Rep med R60, R61, R62, R63, R64

* R-setningene er beskrevet i kapitlet Forkortelser/definisjoner

Klassifiseringen gjelder i henhold til Emnesdirektivet 67/548/EEG og Preparatdirektivet 1999/45/EU med senere endringer og tilpasninger.

Vi gjør oppmerksom på at produsentene av råvarer/produkt er ansvarlig for klassifiseringen.

- Produsenten skal dokumentere sammensetning av superabsorbenten med produktinformasjonsblad med fullstendig navn og CAS-nummer og angi hvilke restmonomerer i produktet som er klassifisert i følge kravet over og mengden av disse. Analysemetodene skal beskrives og analyselaboratoriene skal oppgis.

K20 Polymerer, Ekstrakter i superabsorbenter (SAP)

SAP kan høyst inneholde 5 vekt % vannløselige ekstrakter.

Vannløselige ekstrakter i SAP: Monomerer og oligomerer av akrylsyre med lavere molekylvekt enn SAP samt salter.

- Produsenten skal angi mengde vannløselige ekstrakter i superabsorbenten. Analysemetodene skal beskrives og analyselaboratoriene skal oppgis.

2.1.6 Non-woven

K21 Non-woven, overordnede krav

Produsenten av non-woven skal redegjøre for hvilke materialer (råmaterialer og tilsetninger) som brukes ved produksjonen, samt oppgi navnet på råvareleverandørene.

Viskose, som inngår i non-woven skal oppfylle relevante krav fra K11 - K14.

Polymerer, som inngår i non-woven skal oppfylle relevante krav fra K15 - K19.

- Produsenten av non-woven skal redegjøre for hvilke materialer som brukes i produksjonen, samt oppgi navnet på råmaterialleverandørene.

K22 Non-woven, kjemikalier

Eventuelle tilsetninger til non-woven skal oppfylle kravet til K3 Kjemiske produkter, klassifisering.

- Dokumentasjon i henhold til krav K3.

2.1.7 Trevirke

Kravet gjelder for trevirke som benyttes i bomullspinner og tannstikkere.

K23 Trevirke - skogkrav

Produsenten skal sikre at trevirke ikke kommer fra skogsmiljøer med høye biologiske og/eller sosiale verneverdier. Hvis det fremkommer at det benyttes trevirke som stammer fra skogsmiljøer med høye biologiske og/eller sosiale verneverdier, kan Nordisk Miljømerking trekke lisensen.

På årsbasis skal minst 70% av trevirket komme fra sertifisert skogbruk.

Kravene er nærmere beskrevet i Bilag 3.

- Produsenten skal dokumentere at kravet oppfylles og opplysninger om andelen trevirke fra sertifisert skogbruk skal rapporteres årlig under lisensens gyldighetsperiode. Rapporteringen skal skje for foregående år til Nordisk Miljømerking før 1 april, sammen med beregninger som viser at skogkravet oppfylles.

2.2 Andre materialer og tilsetninger i produksjon av hygieneprodukter

For alle kjemiske produkter i dette kapitlet og som anvendes ved slutfremstillingen av hygieneproduktene gjelder også det generelle kravet til kjemiske produkter i hygieneprodukter, K3, Kjemiske produkter, klassifisering.

K24 Bomullspinner og tannstikkere, materialet i pinnen

Pinnen til bomullspinner og tannstikkere får ikke være laget av plast.

Hvis bomullspinnen er laget av papp, skal materialet ikke være bleket med klorgass.

- Dokumentasjon som viser at kravet er oppfylt.

K25 Silikonbehandling, løsemidler

Ved silikonbehandling av hygieneproduktenes komponenter får ikke organiske løsningsmiddel anvendes.

- Opplysning om den anvendte metoden for silikonbehandling. Bilag 4 kan anvendes.

K26 Silikonbehandling, siloxan

Oktametylcyclotetrasiloxan (CAS 556-67-2) får ikke inngå i kjemiske produkter som anvendes ved silikonbehandling av komponenter for hygieneprodukter.

- Erklæring om at oktametylcyclotetrasiloxan ikke anvendes ved silikonbehandling av hygieneproduktenes komponenter. Bilag 4 kan anvendes.

K27 Lim

Lim får ikke inneholde ftalater eller kolofonharpiks. Maksimumsgrensen for innhold av formaldehyd er 10 ppm.

- Erklæring fra limleverandøren om at det anvendte limet ikke inneholder ftalater, eller kolofonharpiks. Analyseresultat om limets innhold av formaldehyd. Bilag 4 kan anvendes.

K28 Parfyme og smakstilsetninger

Parfyme eller andre duftstoffer (som f.eks. eteriske oljer og planteekstrakter) og smakstilsetninger må ikke inngå i produktet.

- Utfylt og underskrevet erklæring fra produsenten. Bilag 4 kan anvendes.

K29 Lotion og hudpleiende preparater

Lotion, hudpleiende og/eller bløtgjørende preparater må ikke inngå i produktet.

Våtservietter kan svanemerkes etter kosmetikkriteriene,

- Utfylt og underskrevet erklæring fra produsenten. Bilag 4 kan anvendes.

K30 Lukthemmende stoffer

Lukthemmende stoffer er kun tillatt i inkontinensprodukter.

- For produkter som ikke er inkontinensprodukter, skal produsenten erklære at kravet oppfylles. Bilag 4 kan anvendes.

K31 Medikamenter

Produkter tilsatt kjemiske stoffer for å forebygge, lindre eller helbrede sykdom, sykdomssymptomer og smerter eller for at påvirke legemets funksjon kan ikke miljømerkes.

Melkesyrebakterier som tilsettes tamponger er unntatt fra kravet.

- Produsenten skal erklære at kravet oppfylles. Bilag 4 kan anvendes.

K32 Nanomaterialer

Nanomaterialer/partikler skal ikke aktivt tilsettes hygieneprodukter.

- Erklæring fra produsenten om at kravet er oppfylt. Bilag 4 kan anvendes.

K33 Flammehemmere

Hygieneprodukter skal ikke tilsettes flammehemmere.

- Erklæring fra produsenten om at kravet er oppfylt. Bilag 4 kan anvendes.

2.3 Farger til trykking og innfarging

K34 Innfarging

Hygieneprodukter skal ikke være gjennomfarget. Kravet gjelder også for råvarene til disse produktene.

Det kan gjøres unntak for visse spesialprodukter for sykehus og sykehjem, etter avtale med Nordisk Miljømerking. Hvis produkter farges, skal fargene oppfylle

kravene K9 til K14 i Kjemikaliemodulen ("Svanmärkning av Pappersprodukter — Kemikaliemodul, versjon 1 eller senere").

- Fargeprodusenten/leverandøren skal erklære at kravet oppfylles med innsendt HMS-datablad og en redegjøring av innholdet i produktet ved Bilag 5 eller tilsvarende.

K35 Farger til trykking, flexotrykk

Kun flexotrykking av hygieneprodukter er tillatt.

Fargene skal oppfylle kravene K9 til K14 i Kjemikaliemodulen ("Svanmärkning av Pappersprodukter — Kemikaliemodul, versjon 1 eller senere").

- Fargeprodusenten/leverandøren skal erklære at kravet oppfylles med innsendt HMS-datablad og en redegjøring av innholdet i produktet ved Bilag 5 eller tilsvarende.

2.4 Emballasje

K36 Emballasje

Produsenten skal redegjøre for type og mengde av anvendt emballasje.

For krav til materialet i emballasjen, se også krav K18.

- Beskrivelse og angivelse av mengden og typen av emballasjemateriale.

K37 Merking av plastemballasjen

Plastemballasje skal være merket jf. ISO 11469:2000 Plast - Generisk identifikasjon og merking av plastprodukter, DIN6120 eller tilsvarende.

- Eksempler på merkning av plastemballasjen.

2.5 Avfall

K38 Produksjonsavfall

En avfallsplan for kildesorteringen skal vedlegges søknaden.

Mengden avfall fra produksjon og emballering av miljømerkede hygieneprodukter må ikke utgjøre mer enn 5 % (w/w) av sluttproduktene, dersom produsenten ikke kan attestere at avfallet gjenbrukes eller at det gjenvinnes materialer av avfallet. Alt avfall fra slutfremstillingen av produktene skal inkluderes i oppsummeringen over mengden avfall.

For sluttproduksjonen av tamponger må avfallsmengden ikke overstige 10 % (w/w).

Forbrenning med energiutnyttelse aksepteres som gjenbruk.

- Virksomhetens avfallsplan med angivelse av mengder og sluttbehandling (f.eks. forbrenning eller gjenbruk).

2.6 Krav til produktene

K39 Krav for tamponger

Tamponger må maksimalt inneholde 1000 aerobe mikroorganismer per gram produkt.

Mengden av aerobe mikrober skal bestemmes, se testmetode angitt i Bilag 1.

- Beskrivelse av test for fiberavsetning fra tampongen og en redegjørelse for testresultatene.

K40 Informasjonstekst

Absorpsjonsevne skal angis på emballasjen for de produkttyper hvor det er relevant: bleier, hygieneprodukter (bind og truseinnlegg), tamponger og inkontinensprodukter.

På forbrukeremballasjen skal det angis klare størrelsesbetegnelser (f.eks. barnets vekt i kg eller produktets absorpsjonskapasitet).

Ved tamponger skal det angis hvor mye fiberavsetning (svenska: lud), som kan frigis fra tampongen under bruk.

For bomullspinner skal det opplyses om at de ikke må kastes i toalettet.

- Informasjonsteksten skal være på nasjonalt språk. Eksempel på informasjonstekst.

K41 Funksjon

Produktet skal ha en tilfredsstillende effektivitet/kvalitet på nivå med tilsvarende produkter på markedet.

For produkter, hvor det finnes en anerkjent test, skal denne anvendes. Testen kan være laboratorietest, ansøkers interne kvalitetstest, forbrukertest eller en sammenlignede test med et tilsvarende produkt.

For bleier, hygieneprodukter (bind og truseinnlegg), inkontinensprodukter og ammeinnlegg skal funksjonstesten som minimum omfatte absorpsjonsevne og tørrhet på ytersiden.

For tamponger skal funksjonstesten som minimum omfatte absorpsjonsevne.

Hvis det gjennomføres en brukertest skal minimum 80 % være tilfreds med produkter ut av minimum 10 brukere, se rammebetingelser i Bilag 6.

- Dokumentasjon (testrapport eller brukerrapporter) for produktets funksjon, inklusiv eventuelt test av absorpsjonsevne og ytersidens tørrhet. Den valgte test skal beskrives, og data skal vedlegges.

3 Kvalitets- og myndighetskrav

For å sikre at Svanens krav oppfylles skal følgende rutiner være implementert.

Hvis produsenten har et sertifisert miljøledelsessystem i henhold til ISO 14 001 eller EMAS, der følgende rutiner er implementert, er det nok at den akkrediterte revisoren dokumenterer at kravene er implementert.

M1 Lover og forordninger

Lisensinnehaveren skal sikre at gjeldende bestemmelser for sikkerhet, arbeidsmiljø, miljølovgivning og anleggsspesifikke vilkår/konsesjoner følges på samtlige produksjonssteder for det Svanemerkede produktet. Produktene skal også oppfylle relevante produktspesifikke myndighetskrav, slik som f.eks. for produkter til sykehusbruk.

Ingen dokumentasjon kreves, men Nordisk Miljømerking kan inndra lisensen hvis kravet ikke oppfylles.

M2 Ansvarlig for Svanen

Det skal være en person i bedriften som har ansvar for at Svanens krav oppfylles samt en kontaktperson mot Nordisk Miljømerking.

Organisasjonsstruktur som viser ansvarlig for ovenstående.

M3 Dokumentasjon

Lisensinnehaveren skal kunne fremvise kopi av søknaden samt fakta- og beregningsunderlag (inklusive testrapporter, dokument fra underleverandører og lignende) for den dokumentasjon som sendes inn i forbindelse med søknaden.

Kontrolleres på stedet.

M4 Hygieneproduktenes kvalitet

Lisensinnehaveren skal garantere at kvaliteten i produksjonen av de svanemerkede hygieneproduktene ikke forringes under lisensens gyldighetstid. Dette gjelder også for fremstillingen av fluffmasse og plastmaterialene.

Rutiner for å sammenfatte og ved behov redegjøre for reklamasjoner/klager vedrørende kvaliteten på de svanemerkede hygieneproduktene.

M5 Planlagte endringer

Planlagte endringer som påvirker Svanens krav skal skriftlig meddeles Nordisk Miljømerking.

Rutiner som viser hvordan planlagte endringer håndteres.

M6 Uforutsette avvik

Uforutsette avvik som påvirker Svanens krav skal skriftlig rapporteres til Nordisk Miljømerking samt journalføres.

Rutiner som viser hvordan uforutsette avvik håndteres.

M7 Sporbarhet

Lisensinnehaveren skal ha sporbarhet på de Svanemerkede hygieneproduktene i produksjonen.

Beskrivelse/rutiner over hvordan kravet oppfylles.

M8 Retursystem

Relevante nasjonale regler, lover og/eller bransjeavtaler vedrørende retursystem for produkter og emballasje skal oppfylles i de nordiske land der de Svanemerkede hygieneproduktene markedsføres.

Erklæring fra søkeren om hvilke returordning selskapet har avtale med vedrørende gjenvinning/håndtering.

M9 Markedsføring

Markedsføring av Svanemerkede hygieneprodukter skal skje i henhold til ”Regler for nordisk miljømerking”.

☒ Utfylt Bilag 7.

Markedsføring

Miljømerket Svanen er et varemerke som er godt kjent og respektert i Norden. De Svanemerkede produktene kan markedsføres med Svanemerket så lenge lisensen er gyldig.

Merket skal plasseres slik at det ikke oppstår tvil om hva merkingen betyr og slik at det fremgår at hygieneproduktet er miljømerket.

Mer om markedsføring kan leses i ”Regler for nordisk miljømerking” 12. desember 2001 eller senere versjoner.

Svanemerkets utforming

Svanemerket har følgende utforming:

123 456

Hver lisens får ett unikt lisensnummer som skal brukes sammen med merket.

Mer om merkets utforming kan leses i ”Regler for nordisk miljømerking” 12. desember 2001 eller senere versjoner.

Miljømerket kan anbringes på produktet eller produktets emballasje.

Etterkontroll

Nordisk Miljømerking kan kontrollere at hygieneproduktene oppfyller Svanens krav også etter at lisens er bevilget. Det kan f.eks. skje gjennom besøk på stedet eller ved stikkprøvekontroll.

Viser det seg at hygieneproduktet ikke oppfyller kravene kan lisensen inndras.

Stikkprøver kan også tas i butikken og analyseres av et upartisk laboratorium. Oppfylles ikke kravene kan Nordisk Miljømerking kreve at lisensinnehaveren betaler analysekostnadene.

Hvor lenge gjelder lisensen?

Nordisk Miljømerking fastsatte kriteriene for hygieneprodukter, versjon 5 xx. måned 200X og de gjelder til og med xx. måned 20XX.

Miljømerkingslisensen gjelder så lenge kriteriene oppfylles og så lenge kriteriene er gyldige. Kriteriene kan forlenges eller justeres, i slike tilfeller forlenges lisensen automatisk og lisensinnehaveren meddeles dette.

Senest 1 år før utløpsdatoen skal lisensinnehaveren meddeles hvilke kriterier som deretter skal gjelde. Lisensinnehaveren tilbys da muligheten for å fornye lisensen.

Nye kriterier

I fremtidige kriterier vil det spesielt bli vurdert:

- å utvide produktgruppen med andre hygieneprodukter som er beregnet til engangsbruk.
- å øke andelen av plast produsert av fornybare ressurser.
- å se på kravet til polymerenes bidrag til global oppvarming.
- om det skal settes krav til at en viss del av produktet skal kunne komposteres.
- om det kan stilles flere krav til produksjonsprosessen for materialene som inngår.
- å vurdere å stille flere krav til emballasjen.

Forkortelser/definisjoner

Bærekraftig skog

Dansk: Bæredygtig-skov. Svensk: Hållbart skogsbruk. Engelsk: Sustainable Forestry.

Bærekraftig skogbruk er skogbruk hvor man ved pleie og hogst i skogen:

- sikrer skogens artsrikdom (biodiversitet), tilvekst av ved og andre økologiske prosesser
- sikrer grunnlaget for økonomisk utbytte av skogens ressurser uten at det går på bekostning av skogens ressurser
- tar sosialt ansvar på lang sikt både lokalt og for samfunnet.

Fornybare råvarer:

Fornybare råvarer defineres som en råvare som kommer fra biologiske materialer som kontinuerlig fornyes i naturen. innenfor en kortere årrekke, som f.eks. korn og trær.

COD:

Kjemisk oksygenforbruk (Chemical oxygen demand): Mengden av kjemiskeoksygenforbrukende (svenska. : syreförbrukande) stoffer i en væske.

Kjemiske produkter:

Kjemiske produkter som tilsettes ved produksjonen av hygieneprodukter er f.eks. lim, lukthemmende stoffer (kun for inkontinensprodukter), silikon, farger osv.

Komponenter:

Komponenter er innsatsvarer til produksjonen som ikke er en råvare eller et kjemikalie. Det kan f.eks. være en ferdig del som brukes til sammensetning av produktet, som belagt tape, "release" papir det er trykket på osv.

NO_x:

Nitrogen oksider (nitrogen oxides): Mengden av nitrogenoksider i utslippsluften. Nitrogenoksider kan bestå av forbindelser med forskjellig oksidasjonsgrad, men angis ofte som NO₂.

Primæremballasje:

Med primæremballasje menes både emballasje rundt enkeltprodukter i en pakke og pakkens emballasje slik den selges i butikkene eller direkte til kundene. Transportemballasje er ikke inkludert i primæremballasje.

Restmonomer i SAP:

Ureagerte akrylsyremonomerer og kryssbindere i SAP.

Risikosekninger:

- R50: Meget giftig for vannlevende organismer
- R50/53: Meget giftig for vannlevende organismer; kan forårsake uønskede langtidsvirkninger i vannmiljøet
- R51/53: Giftig for vannlevende organismer; kan forårsake uønskede langtidsvirkninger i vannmiljøet
- R52: Skadelig for vannlevende organismer
- R53: Kan forårsake uønskede langtidsvirkninger i vannmiljøet,
- R52/53: Skadelig for vannlevende organismer; kan forårsake uønskede langtidsvirkninger i vannmiljøet
- R36: Irriterer øynene
- R37: Irriterer luftveiene
- R38: Irriterer huden
- R41: Fare for alvorlig øyeskade
- R42: Kan gi allergi ved innånding
- R43: Kan gi allergi ved hudkontakt
- R40: Mulig fare for kreft
- R45: Kan forårsake kreft
- R49: Kan forårsake kreft ved innånding
- R46: Kan forårsake arvelig skade
- R60: Kan skade forplantningsevnen
- R61: Kan gi fosterskader
- R62: Mulig fare for skade på forplantningsevnen

- R63: Mulig fare for fosterskade
- R64: Kan skade barn som får morsmelk
- R68: Mulig fare for varig helseskade

SAP:

Superabsorbent (Super Absorbent Polymer): Homopolymer av akrylsyre. Stoff i pulverform, som i bleier blandes med cellulosebasert masse for at øke absorpsjonsevnen. SAP fungerer ved å danne en gel med væsken.

TOC:

Totalt organisk karbon (Total organic carbon): Den samlede mengde organisk karbon i en væske.

Vannopløselige ekstrakter i SAP:

Monomerer og oligomerer av akrylsyre med lavere molekylevekt enn SAP-polymerer og salter.

Bilag 1 Testmetoder og analyselaboratorier

1. Testmetoder

For oppfyllelse av kriteriene i dette dokument skal data brukes, som er fremkommet ved de angitte testmetodene eller tilsvarende tester.

Aerobe mikroorganismer

Antallet av aerobe mikroorganismer skal testes etter AS 2869-1986.

Restmonomerer i SAP

ERT 410.2-02 Residual monomers, EDANA Recommended Test Methods.

Vannopløselige ekstrakter i SAP

Som analysemetode kan f.eks. anvendes EDANA method Ert 470.1-99 med en ekstraksjon på enten 1 eller 16 timer.

COD/TOC

TOC: ISO 8245 Water quality. Guidelines for the determination of total organic carbon (TOC) (retningslinjer til bestemmelse av det totale innhold av organisk karbon i vannet).

COD: ISO 6060 Water quality. Determination of the chemical oxygen demand (bestemmelse av COD i vannet).

Beregning av oksygenforbrukende (svensk: syreforbrukende) stoffer beregnes som årsmiddelverdi og baseres på minst en representativ døgninnsamlingsprøve pr. uke, hvis ikke myndighetenes utslippstillatelse foreskriver annen beregningsmetode.

Sink

Analyse av sinkinnholdet i avløpsvannet: SS 02 81 52, DS 263, NS 4773 eller SFS 3047 eller tilsvarende ISO-standard, når den foreligger. Analyse kan foretas regelmessig med fotometriske eller lignende metoder, under forutsetning av at analyseresultatene regelmessig kontrolleres og stemmer overens med ovennevnte analysemetoder.

Utslipp av sink til vannet beregnes som årsmiddelverdi og baseres på minst en representativ døgninnsamlingsprøve pr. uke, hvis ikke myndighetenes utslippstillatelse foreskriver annen beregningsmetode.

Testmetoder, som en uhildet og kompetent organisasjon har vurdert som likeverdige, kan godkjennes som et mulig alternativ.

Dokumentasjonskrav:

Beskrivelse av test-/analysemetodene og resultatene.

2. Valg av analyselaboratorium

Prøvetagningen og analysen skal utføres på en kompetent måte.

Analyselaboratoriet skal være upartisk og kompetent. Miljømerkingsorganisasjonen sikrer seg at analyselaboratoriet oppfyller de alminnelige krav i standarden EN 45001 eller ISO-IEC

Guide 25 eller har offisiell GLP-godkjennelse. Søkeren har ansvaret for dokumentasjon og analyseomkostninger.

Produsentens eget laboratorium kan godkjennes for å gjennomføre analyser og test, hvis myndighetene kontrollerer eller overvåker prøvetagnings- og analyseprosessen, eller hvis produsenten har et kvalitetssystem som omfatter prøvetagning og analyser og er sertifisert etter ISO 9001 eller 9002.

For kjemikalier gjelder det også at vitenskapelig kontrollerte litteraturreferanser eller et produktinformasjonsblad som inneholder data om økologisk toksisitet samt anvendte testmetoder, kan brukes til å påvise at kjemikaliene oppfyller kravene.

Dokumentasjonskrav:

Opplysninger om hvilke laboratorier som tester/analyserer.

Erklæring om at de anvendte analyser omfattes av en akkreditering eller annen kvalitetssikring eller en beskrivelse av kvalitetssystemet.

Bilag 2 Beregning av GWP for polymerer

For kravet K18 B) gjelder:

Bidraget til global oppvarming (Global Warming Potential, GWP) for polymerene som inngår i hygieneproduktet skal være mindre enn eller lik 1,50 kg CO₂ eq/ kg hygieneprodukt.

GWP beregnes som en vektet sum av bidragene fra de enkelte polymerene (for monomer- og polymerproduksjonen):

$$\text{GWP/produkt} = \sum m_i \cdot P_i / m_{\text{total}} \leq 1,50 \text{ kg CO}_2 \text{ eq/kg hygieneprodukt}$$

P_i =GWP for polymer i gitt i kg CO₂ ekvivalenter/kg polymer

m_i =vekten til den enkelte polymer, m_{total} = produktets totale vekt

Polymerer basert på fornybare råvarer tas ikke med i beregningen. GWP for en polymer skal beregnes ut fra fabrikksspesifikke data eller verdier gitt i tabellen nedfor. Andre tall som f.eks. gjennomsnittstall for flere produksjonssteder kan ikke anvendes.

Produsenten kan velge å la avgrensingen av polymerer omfatte selve produktet (eksklusiv emballasje) eller både selve produktet og emballasjen.

En polymer regnes som fornybar hvis den består av mer enn 75 % fornybare råvarer. Cellulose og viskose regnes ikke som polymerer.

Med emballasje menes produktemballasje, se definisjon i K1.

Tabell B1. Verdier for GWP100* for utvalgte polymerer for produksjon av polymeren (produksjon av monomer og polymer).

Polymer	GWP kg CO ₂ eq/kg polymer**
SAP	3,40
PE	2,90
PET	4,80
PP	3,90

*Bidraget til global oppvarming, GWP er uttrykt med en tidshorisont på 100 år og uttrykt i kg CO₂ ekvivalenter per kg polymer.

** Verdiene i tabellen er beregnet ut fra "Life Cycle Assessment of Disposable and Reusable Nappies in the UK", 2005, ISBN: 1-84-432427-3, The Environment Agency, www.environment-agency.gov.uk. Verdiene i studiene er oppgitt som GWP100 for et barns bleiebruk i 2,5 år. For å komme frem til GWP i CO₂ eq/kg polymer er det delt på den mengden polymer som går med til produksjon av det totale antall bleier for ett barn. Pga. usikkerheten i tallene og fordi verdiene i bleiestudien er basert på gjennomsnittstall fra produksjon i Europa er verdien som er fremkommet økt med ca. 10 %.

Beregningseksempel for bleier:

Tabell B2. Beregnede verdier for GWP100* for to bleieeksempler..

	Bleie 1		Bleie 2	
	vekt, g	g * GWP	Vekt, g	g * GWP
Total vekt	45,0		48,0	
Vekt SAP	11,0	37,4	8,0	27,2
Vekt PE	7,0	20,3	7,0	20,3
Vekt PP	7,0	27,3	6,0	23,4
Bio-polymerer og annet materiale	20,0	0	24,1	0
Sum		85		70,9
GWP kg CO₂ eq/kg		1,88		1,48

Kravet blir oppfylt for bleie 2, men ikke for bleie 1.

Bilag 3 Svanens krav til treråvare

Svanen stiller to typer skogskrav for å sikre at skogsråvaren kommer fra et bærekraftig skogbruk:

- Svanen stiller krav til at skogsråvaren skal komme fra et sertifisert skogbruk. Dette skjer i ulik utstrekning avhengig av hvor stor tilgangen er på sertifisert treråvare for den aktuelle typen produkter som kan være papir, møbler eller liknende.
- I tillegg stilles det krav på at skogsråvaren som inngår i svanemerkede produkter skal oppfylle et såkalt oppfangingskrav. I likhet med øvrige krav for svanemerking, evalueres og revideres kravene regelmessig.

Oppfangingskravet

- **Lisensinnehaveren skal sikre at råvarer ikke stammer fra skogsmiljøer med høy biologisk og/eller sosial verneverdi. Dersom det viser seg at leverandører bruker trevirke som stammer fra verneverdig skog, kan Nordisk Miljømerking trekke tilbake lisensen.**

Oppfangingskravet inngår i alle miljøkrav for Svanen der treråvare står for en stor del av det miljømerkede produktets miljøpåvirkning. Kravet innebærer at lisensinnehaveren skal arbeide for å sikre at råvarer til miljømerkede produkter ikke kommer fra skogsmiljøer med høy biologisk eller sosial verdi. Det betyr at avvirking av tømmeret ikke skal ødelegge eller skade disse verdiene.

Oppfangingskravet er nødvendig siden Nordisk Miljømerking i dag ikke kan stille krav om at 100 prosent av all treråvaren i miljømerkede produkter skal komme fra sertifisert bærekraftig skogbruk. Oppfangingskravet har tilbakevirkende effekt, slik at lisensen til å bruke Svanemerket kan trekkes tilbake dersom det viser seg at lisensinnehaveren bruker trevirke fra områder der biologiske eller sosiale verdier blir rammet eller truet av hogsten. Den som søker om lisens til å bruke Svanen, skal angi hvor treråvaren kommer fra. Dette gjør det mulig for Nordisk Miljømerking å be om mer dokumentasjon dersom trevirket kommer fra et følsomt område.

Oppfangingskravet hos Nordisk Miljømerking ligger under ulike deler av miljøkravdokumentet i forskjellige produktgrupper. For svanemerkede småhus er oppfangingskravet en del av Miljømerkings krav til bærekraftig skog. For svanemerket papir er oppfangingskravet en del av Miljømerkings krav til fiberråvarens opprinnelse.

Dersom oppfangingskravet inngår i miljøkravdokumentet, omfatter det alt trevirke, det vil si både sertifisert trevirke og trevirke som ikke er sertifisert. Dersom oppfangingskravet ikke blir oppfylt, trekkes lisensen til å bruke Svanemerket tilbake. Det kan også innebære at søknad ikke innvilges eller at lisensens omfang begrenses for eksempel slik at visse produkter er utelukket i lisensen.

Praktisering av oppfangingskravet

Nordisk Miljømerking praktiserer oppfangingskravet gjennom å reagere på signaler for eksempel fra miljøorganisasjoner om at treråvarer kan mistenkes å komme fra verneverdig skog. Gjennom å holde seg informert om skogbruk på globalt nivå får Nordisk Miljømerking informasjon om hvordan skogbruk drives i ulike regioner i

verden. Det må imidlertid påpekes at Nordisk Miljømerking ikke er en global organisasjon som overvåker skogbruk. Nordisk Miljømerking er derfor avhengig av informasjon fra uavhengige organisasjoner og miljøorganisasjoner.

Eksempel på situasjoner hvor Nordisk Miljømerking vil trekke tilbake lisenser er om treråvare for eksempel kommer fra områder der menneskerettigheter krenkes; skog med høy verneverdi; skog der det drives illegal avvirking og der det ikke kan garanteres at treråvaren ikke kommer fra illegal avvirking som skal gi plass til plantasjeskog. Kravet gjelder også for leveranser av treråvare fra bærekraftig skog, der det er mistenke om at trevåren er iblandet treråvare fra verneverdig skog. Det finnes eksempler på at sertifiserte leveranser av treråvare – for eksempel fra såkalt underwater logging – er supplert med treråvare fra verneverdig skog. Dette defineres i Norge som grønnvasking av treråvare.

Definisjonen på verneverdig skog er komplisert og varierer i ulike regioner. Nordisk Miljømerking kan ikke gi noen global definisjon på hva en verneverdig skog er. Miljømerking gjør derfor en vurdering i enkelte tilfeller når det evalueres om oppfangingskravet er brutt i en miljømerkingslisens eller en søknad om lisens.

Oppfangingskravet fungerer godt i praksis, og Nordisk Miljømerkings skoggruppe har ved flere anledninger utredet treråvarer som har vært mistenkt for å komme fra skogmiljøer med verneverdi, både i tropiske og nordlige regioner. Nordisk Miljømerking setter av ressurser til å holde seg oppdatert på globale skogbruks spørsmål, men med Miljømerkings begrensede ressurser er det viktig at miljøvernorganisasjoner fortsetter å rapportere om tvil og alarmerende rapporter om skogbruk til Nordisk Miljømerking. Dette har til nå fungert bra og dette forutsettes å fortsette med å fungere. Det er viktig for Nordisk Miljømerking å ha god kontakt med miljøorganisasjoner som er engasjert i spørsmål om skogbruk.

Lover og myndighetskrav skal være oppfylt

I tillegg til krav om skogsertifisering og i tillegg til oppfangingskravet, har Svanens miljøkrav et allment krav som kompletterer skogkravene. Nordisk Miljømerking stiller alltid krav om at lisensinnehaver skal oppfylle gjeldende bestemmelser og lover. Dette kravet innebærer at lisensinnehavere ikke får produsere miljømerkede produkter med illegalt avvirket treråvare.

Kravet er en standardformulering som inngår i alle miljøkravdokumenter for miljømerking.

Lover og forordninger

- **Lisensinnehaveren skal sikre at gjeldende bestemmelser for sikkerhet, arbeidsmiljø, miljølovgivning og anleggsspesifikke vilkår eller konsesjoner følges på samtlige produksjonssteder der det svanemerkede produktet blir produsert.**

Krav til sertifisert skogbruk

Nordisk Miljømerking ønsker å bidra til et bærekraftig skogbruk – økologisk, økonomisk og sosialt. Fra et livssyklusperspektiv er skogbruket en viktig del av treproduktets miljøpåvirkning. Treråvarer finnes i flere av de produktene som i dag

miljømerkes og det er viktig at den fornybare råvaren dyrkes og brukes på en bærekraftig måte. Dessverre er ikke alt skogbruket bærekraftig i dag. Dette får konsekvenser som for eksempel redusert arts mangfold, erosjon eller fortrengning av urbefolkning. Problemene er aktuelle både i nordlige skoger og i regnskog i sør. I dag avvirktes verdens tropiske skoger i rask takt. Allerede i neste generasjon kan de tropiske skogene være borte for godt og de kan aldri gjenskapes gjennom planting. Derfor stiller Nordisk Miljømerking krav om at deler av treråvaren i miljømerkede produkter skal komme fra sertifisert bærekraftig skogbruk.

Sertifisering av skogbruk i henhold til en standard er en måte å miljøtilpasse skogbruket på. Nordisk Miljømerking har ikke utvikle egne krav til skogbruk, men har i stedet valgt å stille krav gjennom eksisterende standarder og sertifiseringssystemer for bærekraftig skogbruk.

Nordisk Miljømerking vil være med på å støtte utviklingen av standarder og sertifiseringssystemer for skogbruk gjennom å stille krav i miljøkravdokumentene om at treråvare skal komme fra sertifisert skog. Sertifisering av skogbruk er en prosess som bidrar til miljøgevinster i skog, og prosessen gjør at det jevnlig skjer forbedringer.

Sertifisering gjøres i dag i henhold til flere ulike skogbrukstandarder og sertifiseringssystemer – siden egne standarder og sertifiseringssystem utvikles i ulike land. Standardene har ulike kravnivåer. Lovkrav og nasjonale miljøorganisasjoners engasjement i skogbruksertifiseringen varierer også i ulike land. De mest utbredte systemene for sertifisering av skogbruk er i dag:

- Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes (PEFC)
- Forest Stewardship Council (FSC)
- The Sustainable Forest Initiative (SFI) – USA
- Canadian Standard Association's Sustainable Forest Management (CSA) – Canada

Krav til skogstandard

Nordisk Miljømerking stiller krav til standarden som skogbruk sertifiseres i henhold til. Kravene er beskrevet nedenfor. Hver enkelt nasjonal skogbrukstandard og hvert sertifiseringssystem blir gjennomgått av Nordisk Miljømerking slik at alle kravene oppfylles. Når skogbrukstandard revideres, blir standarden gjennomgått igjen.

Krav til standard

- **Standarden skal balansere økonomiske, økologiske og sosiale interesser og stemme overens med FNs Rio-dokument Agenda 21 og Skogprinsippene – samt respektere relevante internasjonale konvensjoner og avtaler.**
- **Standarden skal inneholde absolutte krav og den skal fremme og bidra til et bærekraftig skogbruk.**
- **Standarden skal være allment tilgjengelig. Den skal være utviklet i en åpen prosess der økologiske, økonomiske og sosiale interessenter har vært invitert til å delta.**

Kravene til skogstandard er formulert som et prosesskrav, der utgangspunktet er at dersom økonomiske, sosiale og miljøinteresser i en prosess er enige om en skogstandard, så sikres et akseptabelt nivå på skogstandarden.

Dersom en skogstandard er utviklet eller akseptert av økonomiske, økologiske og sosiale interesser, så ligger det til rette for at standarden holder et god kravnivå. Derfor stilles kravet om at standarden skal balansere de tre interessene og at alle interessegrupper skal ha vært invitert til å være med på å utvikle skogstandarden.

Standarden skal inneholde absolutte krav som må oppfylles før skogbruket sertifiseres. Dette sikrer at skogbruket oppfyller et akseptabelt nivå på miljøarbeidet. Når Nordisk Miljømerking krever at standarden skal fremme og bidra til bærekraftig skogbruk, kreves det at standarden skal evalueres og revideres regelmessig for at prosessen skal gå framover og miljøpåvirkningen reduseres suksessivt.

Krav til sertifiseringssystem

- **Sertifiseringssystemet skal være åpent, ha stor nasjonal eller internasjonal troverdighet og skal kunne verifisere at kravene i skogbrukstandarden er oppfylte.**

Krav til sertifiseringsorgan

- **Sertifiseringsorganet skal være upartisk og troverdig og skal kunne kontrollere at kravene i standarden er oppfylt. Sertifiseringsorganet skal også kunne kommunisere resultater og være egnet for effektiv gjennomføring av standarden.**

Hensikten med sertifisering er å kvalitetssikre at kravene i skogstandarden er oppfylt. Nordisk Miljømerking har verken kompetanse eller ressurser til selv å kontrollere skogbrukforvaltningen eller til å verifisere en skogstandard. Derfor har Nordisk Miljømerking valgt å stille krav om en uavhengig tredjeparts sertifisering.

Sertifiseringssystemet skal være egnet til å verifisere at kravene i skogstandarden oppfylles. Metoden som brukes i sertifiseringen, skal være repeterbar og anvendelig for skogbruk, og sertifiseringen skal skje i henhold til en spesifikk skogstandard. Det skal foregå kontroll av standarden i skogen før sertifikat utstedes.

Bilag 4 Erklæring for tilsetninger (kapittel 2.2)

Silikonbehandling

Opplys om den anvendte metode for silikonbehandling:

Inneholder silikonproduktet tilsatt oktametylcyclotetrasiloxan (CAS 556-67-2)?

Ja Nei

Lim

Inneholder limet ftalater eller kolofonharpiks? Ja Nei

Inneholder limet mer enn 10 ppm formaldehyd. Ja Nei

Parfyme og smakstilsetninger

Inneholder hygieneproduktet parfyme eller andre duftstoffer (som f.eks. eteriske oljer og planteekstrakter) eller smakstilsetninger? Ja Nei

Lotion og hudpleiende preparater

Inneholder hygieneproduktet lotion, hudpleiende og/eller bløtgjørende preparater?

Ja Nei

Lukthemmende stoffer

Inneholder hygieneproduktet lukthemmende stoffer? Ja Nei

Medikamenter

Inneholder hygieneproduktet kjemiske stoffer for å forebygge, lindre eller helbrede sykdom, sykdomssymptomer og smerter eller for at påvirke legemets funksjon?

Ja Nei

Nanomaterialer

Er hygieneproduktet tilsatt nanomaterialer/partikler? Ja Nei

Flammehemmere

Er hygieneproduktet tilsatt flammehemmere? Ja Nei

Produsentens/leverandørens underskrift:

Dato

Firma

_____

Tlf/Fax

_____

*Ansvarlig sakbehandler, Underskrift og navn
med blokkbokstaver*

Nordisk Miljömärkning
Hygienprodukter 023
Høringsutkast til versjon 5, 4. juli 2007

Bilag 5 Erklæring for farger

Produktets navn:
Funksjon:
Produsent/leverandør:

Klassifisering

Inneholder fargene stoffer som er klassifisert som miljøfarlige etter direktiv 67/548/EEC?

Hvis ja, angi entydig kjemisk navn, CAS-nummer samt konsentrasjon:

_____ %
_____ %
_____ %

Er noen av pigmentene basert på tungmetaller, aluminium eller kobber?

Hvis ja, angi metall: _____

Forurensninger

Vi erklærer hermed at den totale mengden av bly, kadmium, kvikksølv, krom og arsenikk ikke er mer enn 100 ppm i fargen eller pigmentet.

Vi erklærer hermed at innholdet av bly ikke er mer enn 100 ppm, kvikksølv 4 ppm, kadmium 20 ppm og krom 100 ppm i direktefarger.

Vi erklærer hermed at mengden bly ikke er mer enn 100 ppm, kvikksølv 25 ppm, kadmium 50 ppm og krom 100 ppm pigmentfarger.

Ftalater: Har ftalater vært brukt i fargeblandinger som inngår i produktet?

Aminer: Inneholder fargeblanding farger som kan avspalte noen av aminene som finns nevnt i K14 (tabell 1) i Kjemikaliemodulen?

Vi erklærer hermed at alle endringer som gjøres av produktenes sammensetting, fram til neste revisjon av kriteriene, umiddelbart vil opplyse om dette til Nordisk Miljømerking.

Produsentens/leverandørens underskrift:

Dato

Firma

_____
Tlf/Fax

_____
Underskrift og navn med blokkbokstaver

Nordisk Miljömärkning
Hygienprodukter 023
Høringsutkast til versjon 5, 4. juli 2007

Bilag 6 Brukertest – Rammebetingelser

Disse rammebetingelsene for en brukertest er kun ment som veiledning og forslag, og egne tester aksepteres. Brukertesten kan anvendes som dokumentasjon for produktets funksjon.

Forbrukertest

En forbrukertest bør inneholde minst 10 testpersoner. Forbrukerne blir spurt om deres tilfredshet med produktet sammenlignet med det de normalt anvender. Spørsmål til testpersonene kan utformes som angitt nedenfor:

1. Hvordan er produktets funksjon i forhold til det som normalt anvendes?
2. Hvordan er produktets sugesevne/absorpsjonsevne i forhold til det som normalt anvendes?
3. Hvordan er produktets tørrhet på overflaten i forhold til det som normalt anvendes?

Minst 8 av testpersonene skal være minst like tilfredse med produktet, som produktet de normalt anvender.

Nordisk Miljömärkning
Hygienprodukter 023
Høringsutkast til versjon 5, 4. juli 2007

Bilag 7 Markedsføring av Svanemerkede hygieneprodukter

Vi bekrefter herved at vi kjenner til reglene for bruk av det nordiske miljømerket Svanen i henhold til ”Regler for nordisk miljømærking” og vi forsikrer at markedsføringen av de Svanemerkede hygieneproduktene skal gjennomføres i henhold til disse regler.

Vi bekrefter også at vi har kjennskap til innholdet i kriteriene for Svanemærking av hygieneprodukter.

Vi forsikrer at de innen vårt foretak som markedsfører de Svanemerkede hygieneproduktene skal informeres om kriteriene for Svanemærking av hygieneprodukter samt ”Regler for nordisk miljømærking”.

Sted/dato

Firma

Kontaktperson

Telefon

Markedsføringsansvarlig

Telefon

Ved skifte av personale skal en ny bekreftelse sendes til miljømerkingsorganisasjonen.